

Schody we wnętrzu.

Schody we wnętrzu.

Schody są pierwszoplanowym elementem architektury przestrzeni domowej. W ciągu ostatnich lat ponownie nabrały szczególnego wymiaru - pełniąc swą funkcję użytkową stały się jednocześnie elementem kompozycji wnętrza i jego dekoracją. Różnorodne kształty stopni i balustrad, a także materiały z których są one wykonane pozwalają tworzyć we wnętrzu niezwykle oryginalne formy. We współczesnych domach schody lokowane są w otwartej przestrzeni, są częścią salonu, holu lub przenikają pomiędzy nimi. Kształt schodów wpływa na kompozycję i estetykę wnętrza. Uwarunkowany jest on jednak układem funkcjonalnym pomieszczenia, jego wielkością, a także rolą jaką schody mają pełnić we wnętrzu. Inny kształt, szerokość i wysokość stopnia będą miały schody łączące poziomy tej samej kondygnacji, inny - reprezentacyjne schody prowadzące na wyższą kondygnację, a jeszcze inny - schody prowadzące do piwnicy, na antresolę czy poddasze. Różnice poziomów wzbogacają wnętrze tworząc wielopłaszczyznową perspektywę.

Ciekawa forma schodów, odpowiednio wkomponowana w całość przestrzeni mieszkalnej może bardzo ją uatrakcyjnić. Niezależnie jednak od konstrukcji i kształtu schody powinny być solidne i trwałe. Nowoczesne technologie i sposoby łączenia różnych materiałów pozwalają na wykonanie okładziny schodów praktycznie ze wszystkich materiałów wykorzystywanych we wnętrzach. Tradycyjnie jako materiał okładziny schodów stosujemy drewno lub kamień. Dobrze prezentują się również połączenia tych materiałów. Natomiast ich wzbogacenie stalowymi lub szklanymi dodatkami potrafi diametralnie zmienić odbiór wizualny wnętrza. Zastosowane materiały powinny jednak mieć odbicie w charakterze przestrzeni. Materiały naturalne - o bogatej gamie kolorów, rysunku słoików, struktur mineralnych - pozwalają wkomponować schody w dowolnie wystylizowaną przestrzeń.

Na stopniach.

Decydując się na schody drewniane, należy wykorzystać drewno o dużej twardości. Do gatunków, które warto stosować zaliczymy - dąb, jesion, buk - z drzew występujących w naszej strefie klimatycznej oraz coraz częściej stosowane drewna egzotyczne - odmiany mahoniowców tj. sapelli, teak, jatoba, merbau. W połączeniu ze stopniami drewnianymi efektownie prezentują się podstopnice wykonane z blachy nierdzewnej, szkła, gresu lub płyt marmurowych. Okładziny schodów powinny być dostosowane do wystroju wnętrza, skomponowane kolorystycznie z elementami podłogi na obu kondygnacjach. W zależności od wnętrza w jakim usytuowane są schody, mogą być one proste - nowoczesne, o

minimalistycznej formie, jak i klasyczne - „ciężkie”, bogato zdobione. Łącząc dwa kolory drewna na różnych poziomach, schody możemy wzbogacić stosując intarsje w postaci elementów wykonanych z obu gatunków drewna. Równie ciekawie prezentują się wstawki w postaci elementów wykonanych z polerowanego kamienia. Geometryczne wzory, jak i motywy organiczne intarsji pozwalają nawiązać stylem do minionych epok.

Ciekawym materiałem stosowanym jako okładzina schodów jest naturalny kamień, granit lub marmur. Schody wykonane w ten sposób doskonale komponują się z balustradami ze stali nierdzewnej, która podkreśla chłodny charakter kamienia. Przy zastosowaniu kamienia polerowanego na stopniach należy zadbać o bezpieczeństwo - przy krawędzi należy wykonać antypoślizgowy pasek. Najmniej ciekawym rozwiązaniem jeśli chodzi o okładzinę schodów jest zastosowanie płytek ceramicznych. Nieporządek w podziałach fug, jak i mała wytrzymałość na ścieranie powodują szybką utratę efektów estetycznych.

We wnętrzach nowoczesnych możemy pokusić się o wykonanie stopni z blachy nierdzewnej lub szkła. Są to rozwiązania bardzo efektowne, a w połączeniu z elementami wykonanymi z ciemnego drewna - eleganckie i nowoczesne. Tak wykonane schody, zestawione z oszczędną, prostą balustradą są wizualnie lekkie, sprawiają wrażenie zawieszonych w powietrzu i doskonale harmonizują z meblami reprezentującymi współczesny design.

Wybór formy i kształtu.

Schody możemy podzielić ze względu na kształt widziany w rzucie oraz na zastosowaną konstrukcję. Podział schodów ze względu na kształt obejmuje schody proste – jednobiegowe, dwubiegowe podzielone spocznikiem lub zabiegowe. Na planie koła możemy rozróżnić schody kręte umocowane do wspólnego wewnętrznego słupa lub policzkowe z tzw. duszą pośrodku.

Najczęściej spotykanymi są schody o konstrukcji żelbetowej - pełne, wykonywane na etapie budowy budynku. Opierają się na dwóch kondygnacjach i mogą być zrealizowane jako zamknięte w klatce schodowej, przylegające do ściany lub mogą po prostu stanowić wolnostojącą formę. Schody wykonane w tej technologii mogą sprawiać wrażenie ciężkich i mało efektownych, jednak dzięki odpowiedniej oprawie plastycznej i dobrze dobranym materiałom mogą szybko zmienić swój wygląd.

Układ wyrastających ze ściany, przyklejonych stopni to ciekawa alternatywa dla tradycyjnych schodów, szczególnie w przestronnych salonach. Schody żelbetowe – wspornikowe - rzadko spotykane, a mające szczególne walory wizualne - charakteryzują się jednostronnym umocowaniem, każdego stopnia oddzielnie do przylegającej ściany. Tak zaprojektowane dają duże możliwości nowoczesnych aranżacji. Są lekkie w formie i bardzo efektownie prezentują się w otwartych wnętrzach. Schody wspornikowe powinny być przewidziane na etapie projektowania domu. Proste stopnie obudowane drewnem lub kamieniem stanowią oryginalny element przestrzeni. Doskonale harmonizują z nowoczesnym wzornictwem mebli i elementów wyposażenia. Schody wspornikowe mogą być realizowane

również w postaci schodów krętych, na planie koła, wokół dominującego słupa, z którym powiązane są wsparte na nim stopnie. Zaletą takiego rozwiązania jest niewielka przestrzeń, którą należy przeznaczyć na budowę wygodnych schodów. Dodatkowym elementem dopełniającym tę formę jest gięta poręcz, odpowiadająca kształtowi schodów, drewniana lub stalowa.

Zwolennicy lekkich wizualnie konstrukcji mogą zdecydować się na zbudowanie we wnętrzu schodów ażurowych – policzkowych. Charakterystycznym elementem takiego rozwiązania są belki prowadzące wzdłuż biegu schodów, do których z kolei dowiązane się stopnie. Jeżeli konstrukcja przylega do ściany to policzek może występować tylko po jednej stronie. Zarys schodów w ten sposób projektowanych może być różnorodny, ograniczony jedynie poprzez możliwości kształtowania materiału belek policzkowych. Policzki zazwyczaj wykonywane są z drewna. W przypadku schodów na planie koła, elementami konstrukcyjnymi są belki stalowe, obudowane po kształcie zaforniowaną sklejką dając efekt giętego drewna. W nowoczesnych rozwiązaniach policzki mają postać stalowych pasów - lakierowanych proszkowo lub wykonanych ze stali nierdzewnej.

Najlżejszą wizualnie konstrukcją są schody oparte na jednej „prowadzącej belce” umiejscowionej centralnie w osi poszczególnych stopni. Odpowiednio wykonane schody oraz dobrze dobrane materiały wykończeniowe sprawiają, że schody niejako wyrastają z płaszczyzny podłogi. Taka forma sprawdza się we wnętrzach otwartych gdzie przenikające przez stopnie światło nadaje konstrukcji dodatkowej lekkości i stwarza we wnętrzu wrażenie większej przestronności.

Ergonomia i bezpieczeństwo.

Schody mogą wypełniać klatkę schodową, lub być częścią otwartej przestrzeni wnętrza. Mogą być zrealizowane na planie koła, kwadratu lub elipsy. Mogą przybierać ciekawe kształty i łączyć w sobie różne figury. Są elementem architektonicznym stanowiącym wyzwanie dla architekta wnętrz. Dobrze zaprojektowane - powinny cieszyć oryginalną formą i jednocześnie powinny być ergonomiczne i bezpieczne.

Pokonywanie różnic poziomów podczas chodzenia po schodach wymaga 7-krotnie większego nakładu energii niż chodzenie po terenie płaskim. Optymalny kąt nachylenia biegu schodów uwarunkowany tak względami psychologicznymi, jak i fizycznymi wynosi 30 stopni. Wymiary idealnego stopnia określa proporcja $h/t=17/29$, gdzie h - wysokość stopnia, t - szerokość stopnia. Wskaźnik ten dopasowany jest do długości kroku dorosłego człowieka, który wynosi 62,5 cm. Dlatego też określenie pochyłości dla której człowiek wchodzący zużywa najmniejsza ilość energii wynika ze wzoru $2h+t=62,5$ cm. Zasady ergonomii ograniczają również liczbę stopni w biegu do 18 sztuk. Jeżeli z różnicy wysokości pomiędzy kondygnacjami uzyskujemy większą liczbę stopni należy zastosować spocznik, którego długość powinna być n -krotną długości kroku plus szerokość stopnia. Dla wygody i poprawnej komunikacji również szerokości biegu ma kluczowe znaczenie. W domach jednorodzinnych i mieszkaniach dwupoziomowych minimalna szerokość biegu to 0,7 m. W przypadku

posiadania zbyt małej przestrzeni na zbudowanie schodów prostych możemy zastosować schody zabiegowe. Należy jednak zwrócić szczególną uwagę na to rozwiązanie, gdyż często schody wykonane w ten sposób są niewygodne, a nawet niebezpieczne. Najważniejsza zasada wygodnych, bezpiecznych i estetycznych schodów to jednakowa wysokość wszystkich stopni. Najczęstszą wadą projektowanych schodów jest różna wysokość poszczególnych stopni (zwłaszcza skrajnych). Często są one też po prostu źle „wylane”. Błędy w wykonaniu izolacji skutkują zmniejszeniem wysokości pierwszego stopnia, co jest z jednej strony mankamentem dekoracyjnym, a z drugiej może powodować niebezpieczne sytuacje przy użytkowaniu schodów.

Duże znaczenie w wyglądzie i wygodzie użytkowania schodów ma kształt stopni i usytuowanie podstopnicy. Modne i proste rozwiązania, w których koniec stopnia jest początkiem podstopnicy, są piękne, lecz brak podcięcia lub pochylenia podstopnicy powoduje szybkie zabrudzenia lub uszkodzenia tej pionowej części. Na ergonomię i wygodę użytkowania schodów ma wpływ również stabilność konstrukcji, dobrze zaprojektowana balustrada oraz odpowiednie oświetlenie.

Balustrada.

O charakterze schodów w znaczącej mierze decyduje forma balustrady. Dostosowana stylistycznie do charakteru wnętrza silnie na nie oddziałuje. Inne kształty przyjmie we wnętrzach utrzymanych w stylu dawnej rezydencji, inne w nowoczesnych wnętrzach w stylu high-tech. We wnętrzach nawiązujących do estetyki z przełomu wieków w balustradzie pojawią się secesyjne elementy zdobnicze - wijące organiczne formy. Czasem rozrzucone w nieładzie pod różnymi kątami pręty podtrzymujące pochwyt stanowią ciekawy element dekoracyjny wnętrza. Wypełnieniem przestrzeni pomiędzy elementami mogą być niewielkie przeszklenia witrażowe. We wnętrzach współczesnych balustrada przyjmie formę minimalistyczną - lekkich wizualnie słupków pomiędzy którymi napięte są stalowe linki lub pręty. Wypełnieniem pomiędzy tymi słupkami może być również szkło, pleksi lub blacha perforowana. Czasem minimalistyczna balustrada przyjmuje postać stalowej rury wijącej się wzdłuż biegu schodów

Na ostateczny wygląd schodów ma również wpływ zastosowany do ich wykonania materiał. Balustrada wykonana z drewna, z frezowanym podchwytem opartym na toczonych tralkach spowoduje uzyskanie tradycyjnego efektu. W klasycznym wnętrzu dobrze będą również wyglądały elementy schodów wykonane z patynowanej stali, toczne, kute lub rzeźbione. Stylowe wnętrza mogą jednak równie ciekawie prezentować się w zestawieniu z prostą i nowoczesną balustradą.

Projektując balustradę nie należy zapominać o jej podstawowej funkcji. Jest nią zabezpieczenie przed upadkiem oraz pomoc przy poruszaniu się po schodach. Balustrada powinna mieć wysokość min 90 cm. Należy również zwrócić uwagę na odległości pomiędzy poszczególnymi elementami balustrady. Odstęp pomiędzy tralkami i prętami poprzecznymi nie powinien być mniejszy niż 12 cm, a forma balustrady powinna być tak dobrana, aby

uniemożliwić ewentualne wspinanie się dziecka po balustradzie, lub jego wypadnięcie ze schodów.

Nowoczesne sposoby kształtowania formy.

W celu uwypuklenia walorów estetycznych schodów bardzo często posługujemy się światłem. Właściwe oświetlenie schodów jest również niezmiernie ważne z punktu widzenia bezpieczeństwa. Istotne jest, by codzienne pokonywanie stopni nie sprawiało trudności, ani nie powodowało niepotrzebnego zagrożenia. Odpowiednie oświetlenie nada jednocześnie schodom wyjątkowy wygląd, podkreśli ich kształt i wydobędzie naturalne piękno zastosowanych materiałów. Przy pomocy światła możemy zbudować odpowiedni klimat świetlny dostosowany do każdej sytuacji i pory dnia. Różnorodne rozwiązania konstrukcyjne schodów stawiają przed projektantem wewnątrz nie lada wyzwanie. Wykorzystanie różnych, co najmniej dwóch systemów oświetlenia schodów pozwoli na dopasowanie natężenia światła do zmieniających się warunków.

Oświetlenie schodów powinno być dyskretne, powinno kierować strumień na stopnie, umożliwiać bezpieczne przemieszczanie się pomiędzy kondygnacjami. Nie powinno natomiast ingerować w klimat świetlny domu. Najważniejsze jest, by podkreślało ono dekoracyjne elementy balustrady i płaszczyzny ścian, a także, by w miarę możliwości korygowało ewentualne niedociągnięcia, a tym samym nadawało całej formie właściwą lekkość.

Oświetlenie dekoracyjne i funkcjonalne.

Wielopłaszczyznowość schodów pozwala na zastosowanie różnorodnych, bardzo efektownych systemów oświetleniowych. Jeżeli konstrukcja przylega do ściany możemy zainstalować oświetlenie w ścianie, 15 cm nad płaszczyznę kolejnych stopni, oświetlając każdy ze stopni z osobna. Częściej jednak decydujemy się na oświetlenie pierwszego i ostatniego stopnia oraz spocznika. Innym, ciekawym rozwiązaniem są oprawy zainstalowane w podstopnicach w centralnej części oświetlające płaszczyznę stopnia znajdującego się poniżej. Zaskakujące efekty oświetleniowe dają lampy wbudowane w stopień przy ścianie lub przy balustradzie. Świecąc do góry wydobywają one snopem światła fakturę na ścianie lub dekoracyjne elementy balustrady. Innym sposobem oświetlania schodów są niewielkie lampy wbudowane w słupki podtrzymujące balustradę. Takie rozwiązanie sprawdza się w przypadku nowoczesnych balustrad wykonanych ze stali nierdzewnej, często połączonej ze szkłem.

Najczęściej spotykanym sposobem oświetlania schodów są dekoracyjne lampy zwieszone centralnie nad biegiem schodów, w postaci kilku opraw na różnych wysokościach oraz kinkiety zainstalowane na ścianach przyległych do schodów. Kinkiety powinny kierować światło jednocześnie na stopień i sufit. Czasem mogą też kierować światło na detale znajdujące się w pobliżu.

Do oświetlenia schodów producenci proponują specjalne oprawy schodowe wyposażone w asymetryczny odbłyśnik lub matową przesłonę. Umieszczone w nich źródła światła o niewielkiej mocy subtelnie podkreślają formę schodów, fakturę, a także kolor zastosowanego materiału. Idealnie harmonizują z pozostałą częścią wnętrza. Dlatego też dużym błędem jest

stosowanie zwykłych opraw halogenowych, które nie przynoszą spodziewanej satysfakcji. Również oświetlenie naturalne może w ciągu dnia wydobyć i eksponować urodę schodów. Doskonałym tłem są dla niego przeszklenia fusingowe, matowe szyby, a także witraże nawiązujące stylem do balustrady i elementów dekoracyjnych stopni.

Oświetlenie schodów warto przewidzieć już na etapie projektowania, a najpóźniej „wylewania schodów”. Wówczas w łatwy sposób można przygotować odpowiednie otwory pod lampy, które stworzą we wnętrzu wrażenie zupełnie nowej jakości, a użytkownikom sprawią dużo satysfakcji.

W przypadku schodów zewnętrznych możemy stosować sprawdzone sposoby oświetlenia. Musimy jednak pamiętać o zastosowaniu odpowiednio szczelnych opraw oświetleniowych, które będą odporne na działania środowiska i uszkodzenia mechaniczne.

W każdej sytuacji przestrzennej schody wymagają odpowiedniej, indywidualnej oprawy. Ciekawie i harmonijnie zestawione materiały, kształt stopni i balustrady, faktury na ścianach oraz odpowiednie oświetlenie są najlepszymi sposobami na wydobyć ich z przestrzeni wnętrza i zwrócić na nie uwagi. Dzięki temu przeobrazimy schody w szczególnie dekoracyjny element naszego wnętrza.

Jacek Niezgoda

ARTDESIGN architektura wnętrz

www.artdesign.pl

jacek.niezgoda@artdesign.pl

tel. 507 065 433